

Verksamhetsberättelse

Verksamhetsåret 2020-2021

Friluftsförskolor Stormyren

Förskolans yttre och inre miljö

Stormyren ligger i natursköna Skarpäng med skogen bara ett stenkast från gården.

I närheten finns Rösjön och Mörtsjön, fotbollsplan, lekpark och öppna ängar.

Vi har många skogsplatser som vi går till tre gånger i veckan. Närhet till skogen ger barnen fantastiska möjligheter till att utforska naturens rikedom och uppleva spännande äventyr. Förskolan är byggd med två avdelningar i en sluttning med naturliga höjdskillnader. Gården delas upp i två delar. På den övre avdelningen hade Utforskargruppen sin hemvist och på nedre avdelningen Upptäckarna och Äventyrare.

Barn och pedagoger

Övre avdelning

I höstas bestod Utforskargruppen av 17 barn, 3-åringar och 4-åringar. På vårterminen hade Utforskarna 18 barn. 1 barn slutade i december och 2 barn flyttades till Utforskargruppen från Upptäckarna.

I gruppen arbetade Johanna – förskollärare och Aliona – barnskötare, tillsammans med Natascha, som arbetade i barngruppen samt med administrativa uppgifter som en del av Rektorsarbete.

Nedre avdelningen:

Upptäckarna – 11 barn, 1- och 2-åringar på hösten.
På våren – utökades Upptäckargruppen till 13 barn.

I gruppen arbetade Camilla, barnskötare, och Anna-Karin, förskollärare och avdelningsansvarig.

Äventyrare - 13 barn 4- och 5-åringar
Axel, utbildad barnskötare, med Olivia, förskollärare och gruppansvarig.

Maten på Stormyren

Maten på Stormyren lagas nu på vår moderna storkök i Bromma. Maten lagas enligt livsmedelsverkets rekommendationer för yngre barn. Vi serverar också ekologiska mejeriprodukter varje dag. Minst 30% av all mat som serveras är ekologisk.

Matlagningen sker utifrån Livsmedels rekommendationer för mat till små barn. Vi har under vårterminen vid flera tillfällen lagat mat på utflyktsplatserna eller på gården tillsammans med alla grupper. Vi har även ätit mat som vi har hämtat från förskolan i skogen eller i närmiljön.

Planering och utveckling

Höstterminen och vårterminen började vi med en planeringsdag på förskolan. Där vi arbetade fram en Utbildningsplan för terminerna utifrån tidigare utvärderingar av verksamheten, läroplansmål, gemensamma mål för Frilufts Förskolor samt våra egna förskolespecifika mål.

På vår utvecklingsdag i höstas fokuserade vi på arbete med vår Plan mot kränkande behandling och diskriminering. Höstterminens förskolläraryrträffar handlade om Högläsning och språkutveckling. Under våren har våra förskolläraryrträffar ordnats i digital form med tema Samspelssvårigheter. Under vårens pedagogträffar fokuserade vi på pedagogens förhållningssätt och hur det utmanar lärandet.

Våra pedagogmöten hölls digitalt och har legat på kvällstid. Vi har under året haft 14 pedagogmöten där vi har diskuterat bl.a. värdegrundsfrågor, pedagogisk dokumentation och samarbete med föräldrar.

Föräldrarsamverkan

Stormyren har idag en samverkansgrupp som består av 6 föräldrar. Gruppen har tillsammans med rektor och avdelningsansvariga träffats en gång på höstterminen och en på våren för att diskutera aktuella frågor. Föräldramötet hölls digitalt i februari.

Under året har pedagogerna i alla grupper haft utvecklingssamtal med föräldrarna för att diskutera barnens utveckling. På våren erbjöds uppföljning av utvecklingssamtal digitalt.

Alla barn som skolades in under året har blivit erbjudna inskolningssamtal. Föräldrarna till äventyrarna har haft avslutningssamtal med pedagogerna i juni där barnens tid på förskolan summerades och skolövergången lyftes upp.

Under året har föräldrarna informerats om utbildningen via Förskoleappen, bl.a. i våra infobrev där vi berättade vi om vilka mål vi arbetar under veckan samt planering för kommande vecka.

Förskolans traditioner

Vi är stolta över våra traditioner som Skördefest, Veda och Barkeloppet, Nobelfest. Förskolans dag firades i maj med Tema Digitalisering och vi hade olika stationer där barnen fick pröva på att programmera, bygga mönster och leta QR-koderna.

Vår sommarfest hölls på gården och aktiviteterna styrdes av barnens önskemål. Pedagogerna spelade upp bockarna Bruse teater för barnen, barnen spelade fotbollsmatch mot pedagogerna och hade disco med Veda och Barke.

Gemensamma mål och styrdokument

Förskolan styrs av Läroplan för förskolan -2018. Frilufts Förskolors metod är utomhus- och naturpedagogik. Vi strävar efter att flytta ut verksamheten på gården och i skog och mark så länge det är Tryggt, Roligt och Lärorikt. Frilufts Förskolor har även ett eget dokument -"Gröna Tråden" som vi har som riktlinjer.

På Stormyren har vi under året arbetat med följande **utvecklingsområden**:

Utomhuspedagogik

Målet under året var att ta skogen till förskolan så det vi gör i skogen syns både i ute- och inomhusmiljö samt utveckla den naturpedagogiska inriktningen ännu mer.

Upptäckarna har jobbat kring Sagan om Vanten och pratat om djuren som finns både i sagan och i våran skog. Bilderna från sagan finns med i vår inne- och utemiljö så att barnen kan reflektera kring det de har lärt sig i skogen. Våra dokumentationstavlor visar vad vi jobbar med i skogen och på så sätt blir det synligt.

Utforskarna har under året använt naturmaterial från skogen i sitt skapande, inrett vissa rum med hjälp av naturmaterial och även tagit in utomhusaktiviteter via dokumentationen på väggarna.

Äventyrarna har synliggjort det man har jobbat med i skogen på gården och inomhusmiljön. De har reflekterat med barnen kring bilderna i appen som visar vad barnen har gjort i skogen och om det de har skapat av naturmaterial.

Jämställdhet

Våra mål under hösten var att utmana barnen i val av aktiviteterna och skapa lärmiljöerna som utmanar. Under våren har vi haft som mål att utveckla vårt eget förhållningssätt samt att jobba normbrytande med barnen.

Under hösten hade vi "Tvärtomdagen" på hela förskolan där vi testade att göra saker på ett annat sätt, "bryta" mot normer samt reflekterade kring varför vissa normer finns. Vi pratade med barnen om vilka normer som finns i vårt samhälle och varför. Under våren läste vi böcker med normbrytande som tema.

Upptäckarna

I inomhusmiljön har böcker gjorts synliga och tillgängliga. De böcker som ställdes fram har både manliga och kvinnliga huvudroller och både flickor och pojkar som starka karaktärer. I dokumentation såg vi att några ofta valde samma aktivitet och då har vi uppmuntrat till nya aktiviteter.

Utforskarna har under året fokuserat mycket på barnens lek och samspel. Genom att vara närvarande pedagog och tillföra nytt material kunde man i Utforskarnas grupp hjälpa barnen att variera sin lek. Vi hade olika normbrytande aktiviteter där vi observerade vilka normer barnen har och hur de tankar.

Äventyrarna har jobbat kring Kompisböckerna och hur man är som en bra kompis. I gruppen har vi pratat kring vad vi gillar och försökt uppmuntra varandra att göra saker som vi tycker är kul och testa på nya.

Så här har vi jobbat med våra andra *gemensamma mål*:

Miljömål

Målet under hösten var att minska matsvinnet, energiförbrukningen och pappersvinnet. Under våren jobbade vi med Hållbar Konsumtion.

Vi har jobbat mot att minska matsvinnet, i dialog med föräldrarna, genom att meddela frånvaron till köket i tid. Barnen har fått öva på att ta lagom med mat. Minska energiutsläpp gjorde vi genom att stänga utedörrar efter oss och inte använda torkskåp för enstaka plagg, även det i dialog med föräldrarna. Barnen använder mindre papper, har egna ritböcker och har använt återbruksmaterial i sitt skapandet.

Med Hållbar Konsumtion arbetade vi på hela förskolan genom att tänka till vid våra inköp, samarbeta med föräldrarna för att få in återbruksmaterial till förskolan och använde det mycket vid skapande. Vi samlade ihop trasiga leksaker och pratade om saker som går sönder och att man måste vara rädd om sakerna så man inte behöver köpa nytt.

Barnkonvention

Under året har vi jobbat kring §12; Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad och §3; Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.

I alla grupper har vi läst böcker som handlar om Barnkonventionen.

I Upptäckargruppen har man arbetat mycket med barns inflytande genom att stanna upp och vara lyhörda på vad barnen upptäcker i skogen. De har övat på att rösta i olika vardagssituationer och vid samlingar. I rutinsituationer fick barnens tankar också plats och tid att uttrycka vad de vill, med språket eller kroppen. Under vårterminen har upptäckarna övat på att använda tecken till exempel vid fruktstund, så att även de som inte pratar ska kunna tala om vad de vill.

Utforskarna har under höstens FN-vecka gjort tipspromenad kring frågor om Barnkonventionen. De har diskuterat kring frågan "Vem bestämmer" och "Vad gör dig glad?" Utforskarna har fokuserat på frågor kring barnens rätt att uttrycka sin åsikt och påverka sin tid på förskolan. Barnen är vana att rösta i olika vardagssituationer om det är många som önskar olika saker.

Äventyrarna har läst boken "Alla barns rätt" och diskuterat tillsammans vilka rättigheter barn har. Barnen har lärt sig om hur det kan se ut i andra kulturer och krigsdrabbade länder där barn inte har samma skyddsnät. Gruppen har även arbetat med böcker om Barnkonventionen och pratat kring vem som bestämmer och hur alla barn ska få samma möjligheter t ex till att få omsorg och gå i skolan.

Förskolebrevet

Målet under året var att barnen ska förstå att de äger rätten till sin egen kropp, att den är deras och ingen annan bestämmer över den.

Upptäckarna

Vid blöjbyten och toalettbesök har pedagogerna lyssnat på barnens önskemål om pedagoghjälp. Barnen har övat på att sätta ord på känslor och känna igen olika känslouttryck. Pedagogerna har använt Veda och Barke som pedagogiskt verktyg. Under hösten har vi uppmuntrat barnen att agera när någon gör något mot en som inte är bra. Vi har introducerat ordet "stopp" och att sträcka ut handflatan samtidigt.

Utforskarna har under året gjort integritetsövningar, som Häxleken och Stopp-leken. Under hösten läste vi och reflekterade kring boken "Vilda säger nej." Under våren jobbade vi kring böckerna "Nej -sa Lilla P" och "Barnen I Kramdalen". Vi har kontinuerligt pratat om Integritetsregler och övat på att säga stopp.

Äventyrarna har under terminerna arbetat kring personliga gränser, eget utrymme och varje barns rätt att känna efter och säga nej eller stopp om man vill det. I aktiviteter har de arbetat med att säga "Nej" och "Stopp" och diskuterat olika dilemman och hur de skulle velat agera i situationen. Vi har läst boken "Vilda säger Nej" och pratat kring rätten att bestämma över sin egen kropp, vad som är privata områden, samt tränat ta hänsyn andra och hur de känner.

Förskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Vi har under arbetat fram en ny plan mot diskriminering och kränkande behandling. Utgångspunkten är att alla barn ska kunna delta i verksamhet på likvärdiga villkor oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Dialog med föräldrarna när olika dilemma uppstår har varit viktig. Vår plan är ett levande dokument och omarbetas kontinuerligt, vi diskuterar planen löpande på våra pedagogmöten.

Grön Flagg

På Stormyrens förskola har vi arbetat aktivt med att väcka ett positivt miljötänkande hos våra barn. Vi är certifierade inom Grön Flagg, som är ett pedagogiskt verktyg och en miljöcertifiering utvecklat av föreningen Håll Sverige Rent.

Under året har vi arbetat med tema:

Skräp och Avfall:

På förskolan har vi en egen miljöstation som barn i alla grupper har varit delaktiga kring. Vi har arbetat med kompostering, pratat om hur den fungerar och barnen har följt med och slängt matrester i komposten. I våras deltog vi i den årliga Skräpplockarveckan och barnen i alla grupper har gått skräppromenad. Vi besökte även återvinningsstation i närområdet där vi sorterade skräp som vi samlade på förskolan och där träffade vi "Skräphäxan" som fick lära sig av barnen att man inte ska skräpa ner. Vi har på hela förskola arbetat mot att använda återbruksmaterial i skapandet.

Djur och Natur

Målet för arbete inom Tema Djur och Natur var att väcka intresse och nyfikenhet för de djur och ekosystem som finns i närmiljön och vad de ger oss människor.

I alla grupper utforskade vi under året våra skogsplatser, vattendrag och naturen med den biologiska mångfalden. Vi lärde oss om Allemansrätten – vad har vi för rättigheter men även vilket ansvar vi har för naturen. Under året har vi på hela förskolan jobbat med Tema Mjölkestöd där vi pratade om djuren på bondgården och vad de djuren ge oss människor.

Upptäckarna har under året haft tema Sagan om Vanten där man arbetade kring djuren i sagan och väckte barnens nyfikenhet för deras mat, läten, boplatser och spår. Under våren undersökte barnen med sina lappar vad som finns under barken och ville gärna titta på vad som finns under stenarna när de besökte närliggande skogsplatser.

Utforskarna har under året jobbat kring djur, fåglar och insekter som vi möter i vårt närområde.

Äventyrarna haft fokus på att lära sig mer om djuren och naturen i Skarpäng. De har studerat myrstackar, tittat närmare på insekter både i vatten och på land och kategoriserat de med hjälp av en stencil.

Stad och Samhälle

Målet med arbetet inom Tema Stad och Samhälle var att upptäcka Skarpäng och lära känna närområdet och dess mötesplatser för barn och vuxna.

Upptäckarna har under året besökt olika platser i skogen; Ekorrkullen, Korta Björken och Upptäckarskogen. Dessa platser har pedagoger gjort etablerade för barnen och där känner de sig trygga. Vi såg det som ett sätt att utforska Skarpäng i det område vi rör oss i. Vi har även under Grön Flagg-dagen haft en "Plats-jakt" på gården, då barnen fick se bilder från gården och fick i uppdrag att ta sig dit. På gården satte vi upp en stor karta där barnens skogsplatser är markerade och barnen kunde titta på dem och prata kring. Under våren fortsatte barnen utforska skogen och gå lite längre.

Utforskarna

Under året hade vi fokus på Bostäder – hur bor djuren och hur bor vi människor i vårt närområde. *Utforskarna* besökte varandras hem och lärde känna området samt lärde sig hitta sina egna adresser på kartan. Vi har även tittat på GPS och hur man hittar olika platser med hjälp av digitala verktyg. Kartan över Skarpäng sitter uppe både inomhus och även på gården, där ser barnen våra skogsplatser, vår förskola, samt vattendrag och andra platser som vi besökte under året.

Äventyrarna

Gruppen har gått till många olika vattendrag, som Rösjön, Mörtsjön, Fjäturasjön och även andra närliggande skogsplatser samt Myrlejonets lekplats och har pratat om vad det finns mer för mötesplatser i Skarpäng som bibliotek och matvarubutik. De har jobbat kring hur staden påverkar naturen.

Här kommer sammanfattning av hur olika grupper arbetade med de olika gruppmålen utifrån läroplanen och vår utbildningsplan:

Upptäckarna

Självständighet och identitet

Under året har Upptäckarna vid varje samling sjungit sånger om barnen som är där. Detta för att lyfta varje enskilt barn och låta det få "synas" och bli bekräftat i gruppen. Vi har introducerat en närvarotavla där vi fäster bild/namn på barnen som är närvarande respektive frånvarande som hjälpte oss att skapa den delaktighet och känsla av tillhörighet som vi upplever barnen nu har i upptäckargruppen. Vi har uppmuntrat självständighet i hallen och i toaletsituationen. Några kan mycket på egen hand och några har vi börjat att ge uppdrag att hänga/lägga upp något av sina ytterkläder på hyllan.

Socialt samspel

Detta tränades dagligen i vårt arbete tillsammans, framförallt via leken. Barnens tillvaro på förskolan präglas av sociala kontakter och de måste hela tiden öva på att ta hänsyn till andra.

Vi har under året fokuserat på "Från Jag till Vi" att få barnen att förstå att de är en del av en grupp och att de kan ha glädje av varandra. Barnen fått träna på turtagning och att dela med sig leksakerna. Nu utomhus har vi fortsatt att träna på att vänta på sin tur och att lyssna på varandra i samlingen.

Upptäckarna har introducerat uttrycket "Stopp!" och samtalat om känslor och hur vi ska vara mot varandra. Under året läste pedagogerna specialbeställda "Kompisböcker" och har använt Veda & Barke i samspels-dilemman som kunde uppstå.

Vi pedagoger försökte vara så närvarande i barnens aktivitet och lek som vi kan. Vi sätter ord på vad som händer och är tydliga att säga "Stopp!" när ett barn gör något som inte är okej. Vi pedagoger har på våra möten haft kontinuerliga samtal och reflektion om barnens samspel med varandra och hur vi kan stödja dem i detta.

Språk/kommunikation

Barnen har tränat sitt språk och kommunikation hela tiden i det dagliga arbetet. Med få barn runt bordet och lugna måltider har vi kunnat kommunicera med barnen och övat deras språkförmåga. Vi sjunger och säger ramsor dagligen och vi pedagoger har varit aktiva i leken med barnen för att stötta kommunikation och språk. Med hjälp av visuellt stöd/bilder i våra aktiviteter har vi hjälpt barnen att återberätta vad vi gör och gjort på dagarna.

Vi har jobbat mycket med inomhusmiljön och sorterat material, märkt upp med ord och bild, i förråd och hyllor. Barnen har också övat på att känna igen sina namnbilder. Under året har böcker fått ta plats i barnens miljöer både i innemiljön och med på utflykt till skogen. En engagerad läsande pedagog gjorde även barnen engagerade i berättelsen och det har skett många spännande samtal under läsningen. Vi har berättat sagor med hjälp av sagopåse, flanobilder och gosedjur. Barnen har genom sagorna fått möta nya ord och rim som de använt vidare. Bilder på djuren i Sagan om vanten vid matplatsen har också gett upphov till samtal vid måltiden.

Matematik

Matematik har ingått som en del av nästan alla samlingar. Barnen har hjälpt till att räkna kompisar, vi har pratat och sjungit om färg samt övat på mönster och sortering i skogen. I Sagan om vanten får barnen vara med och räkna antalet djur och jämföra dem storleksmässigt. Vi frågar också barnen om alla djur får plats i en vante i verkligheten. På temat vantar har vi jämfört varandras vantar och talar om färg, sorterat laminerade vantar i par.

Under hela förskoledagen har barnen mött matematiska benämningar och situationer. I skogen har vi övat lägesord (bakom/framför) och ordningstal (först/sist). Vi har räknat barnen, löv, kottar, pinnar mm. Även de yngsta barnen börjar följa med i "räknerörelsen" med finger/hand och har sina egna ord för siffrorna. Under våren har vi jobbat med mönster och barnen fått testa att lägga upp färgklossar som ett mönster där vi övade enklare programmering.

Naturvetenskap/teknik

Under första delen av året var många upptäckare i farten att leta efter småkryp och de visade stor fascination och engagemang i detta. Vid samlingar i skogen uppmuntrade vi barnen att lyssna och titta på träden och miljön omkring. Barnen har uppmärksammat och lyssnat efter ljud som vi hjälpts åt att identifiera (vinden, fågeln, andra barn, trafiken). Med hjälp av en Vantkalender som vi skapade kunde barnen fortsätta lära sig mer om djurens spår och övade på att lägga fram rätt bild på djurspår vid rätt djurbild. Vi har läst böcker som handlar om djur, sjungit sånger och använt oss av rim och ramsor med djurtema. Vilka djur sover och vilka är vakna på vintern arbetade Upptäckarna kring under hösten.

För att se årstidsväxlingarna följde gruppen förskolans äppelträd. De har tagit foto och satt upp vid matplatsen och där barnen fick samtala och jämföra mellan bilderna.

Pedagogerna har satt upp en tekniktavla i ett av våra rum, vilken var mycket uppskattad av barnen. De fick testa olika verktyg, hammare och potatisskalare till exempel. Barnen har visat nyfikenhet för magnetstavar som de gärna ville pröva att konstruera med.

Motorisk förmåga

Finmotorisk träning övades mycket vid av- och påklädnad i hallen. Barnen uppmuntrades att själva dra upp dragkedjan till exempel. Vid matsituationen uppmuntrades samtliga barn att äta med något av sina tilldelade bestick. Finmotoriken tränades i leken med duplo, bygga pussel och plocka upp saker i skogen. Gruppen har även målat och ritat, skapat och pysslat med olika material. De har skapat med äpplen och löv under hösten och under vintern har barnen fått måla på snön.

Det finns många platser som de har vistas på, vilka inbjudit till motoriska utmaningar och aktiviteter. Många av våra Upptäckare har gillat att åka rutschkana vilket innebar mycket klättring och balans på stegen. Av bänkarna på gården blev det ofta balansgång där barnen övade balans. Under året har vi erbjudit att pröva en enklare hinderbana och barnyoga. Vinterhalvåret bjöd på snö och is där vi erbjöd alla som ville att testa stå på skidorna.

Kreativitet/fantasi

Upptäckarna har utvecklat kreativitet och fantasi genom att rita vid "målarplanket", som är uppsatt på gården och målat på kartong ute på gården. I skogen har barnen lekt olika lekar där stockar blir tåg som tar barnen till olika platser, kottar blir djur och granar stora hus. Att leka kull och låtsas att man är Räv och vill äta upp Haren var en lek som barnen ville leka många gånger där barnen blev inspirerade av Sagan om Vanten. På gården testades dramalekar kring Sagan om Vanten bilderna där föreställningsförmåga övades.

Berättelsen skriven av Camilla och Anna-Karin, Upptäckarnas pedagoger.

Utforskarna

Självständighet/identitet

Utforskarna har under hela året tränat mycket på självständighet i alla vardagssituationer, som påklädning, toalettbesök, vid hantering av ryggsäck och packning samt även under skridskoskola och skidskola.

Under hösten hade vi fokus på olika kulturer och traditioner. Vi har bjudit in in föräldrarna med andra kulturella bakgrund för berätta om landet de kommer ifrån, vi fick lära oss bl.a. hur man räknar på kinesiska, och vi fick smaka armeniskt bröd.

Under våren har barnen övat på att känna igen sitt namn och första bokstaven i namnet vilket utvecklade barnens identitets känsla. Att besöka varandras hem var också ett spännande projekt. Vi lärde oss var alla kompisar bodde, vi tränade på adresser och alla fick berätta lite om sitt hus och vilka som bodde där. Att måla självporträtt var också en del av arbete med identitet.

Socialt samspel

Under hösten har vi arbetat kring Stoppljus för att öva på att säga stopp i leken. Vi har läst Kompisböcker och samtalade mycket kring hur man är mot varandra och kring känslor. Barnen har ritat en gemensam känslotavla alla har uttryckt sina tankar och förslag kring en känsla och hur man hanterar den -"Hur gör man när man är arg?"

Under vårtermin har vi haft fokus på att öka barnens förmåga att samarbeta. Barnen har övat samarbete bl.a. genom att skapa tillsammans i projekt där man övade på att turas om, hjälpa varandra och ta hänsyn till varandras önskemål. I skogen hade vi samarbetsövningar med rep som hjälpmedel.

Pedagogerna jobbade under året mycket med att skapa möjligheter och tid för *leken*, både den som barnen själva initierar och den som leds av pedagogen. I leken övade vi samarbete och problemlösning, experimenterade och utvecklades tillsammans. Vi har hela tiden lyft de 4 orden "Vänskap, Medkänsla, Gemenskap och Samarbete" i gruppen och skapade Vi-känsla.

Språk och kommunikation

Vi har jobbat aktivt med vår språkmiljö som stimulerar språkligt samspel mellan barnen - både utomhus och inomhus. Vi har tittat över våra böcker och sett högläsning som ett viktigt inslag som ska få ta plats i den dagliga verksamheten. Läsningen skedde i mindre grupper där vi kunde fokusera på att låta frågorna få sina svar.

Vi använde oss av retoriklekar där barnen övat på att lyssna, vänta på sin tur, samt utveckla förmåga att uttrycka sig anpassat med ord, röst, mimik och gester. Vi använde även musik, sång och dans, drama som kommunikationsform.

För att träna berättarförmåga och ordförråd berättade vi sagor tillsammans – ofta kring olika föremål och bilder. Vi har låtit barnen utveckla sin berättarförmåga när de återberättat sagorna eller reflekterat kring egna dokumentationer.

Vi har under vårterminen jobbat med att förbättra vår språkmiljö på förskolan, så att barnen genom miljön uppmuntras att utveckla sitt språk. Språktärningar, bilder, sagokort användes på gården och i skogen för att utveckla barnens språkförmågor. Mycket inspiration hämtades från boken "Språkgladje" av Ann-Katrin Svensson. Vi arbetade med den fonologiska medvetenheten hos barnen genom att fokusera extra mycket på ordens uppbyggnad. Detta gjorde vi genom att rimma och leka med ord, testa hur orden kan delas upp i stavelser.

Matematik

Under höstas undersökte vi former/färger och letade olika former och färger i naturen. Vi övade sortering/mönster med hjälp av naturmaterial och tränade på att bedöma vad som är lika/olika samt ordna i serier.

Under våren fokuserade vi extra mycket på att öka barnens förståelse för antal och siffror, vi jobbade med en siffra i taget vilket var väldigt uppskattad av barnen. Koner med siffror, sifferkort, tärningen användes för att öva antal och siffran. Barnen formade siffror med sina kroppar. Vi har även sifferorm på gården som barnen letar siffror och staller sig på. Inomhus ordnade vi "matteburkar" där barnen kunde öva antal och siffra.

För att hjälpa barnen in i den digitala världen har vi arbetat med programmering. Vi har använt oss mycket av QR-koder och via dem tittat på "bästa bokstaven". Barnen har fått programmera robotar och de har även fått testa på att själva vara robotar. Vi har även använt oss av QR-koder i andra sammanhang i skogen och på gården.

Motorisk förmåga

För att utveckla barnens finmotorik har vi använt oss av skapande i olika former, både i skogen, på gården och inomhus. Barnen har täljt med potatisskalare, de har spikat, målat, ritat, klippt och limmat. Vi har även erbjudit lego, klossar, magnetstavar och tekniktavlor med gummisnodd. Tråd, garn och tyg finns lättillgängliga och barnen har tagit fram dessa och pyntat "gården" där motoriken övades.

Grovmotoriken har vi tränat dels genom att vara i skogen och låta barnen möta de utmaningar som blir av att röra sig där. Vi har även erbjudit olika idrotter på vår idrottsplan och vi har byggt hinderbanor, både på gården och i skogen.

Vi hade under hösten hade fokus på olika sätt att röra sig, som att rulla och krypa och utmanat barnen genom att ta med rep till skogen. Med hjälp av rep övade vi klättring och balans men även samarbete.

Utforskarna har under vinter åkt skridskor på vår skridskobana på gården och övade motoriken även under skidskola både på gården, fotbollsplanen och skidbacken i närheten.

Naturvetenskap/teknik

Vi hade som mål att öka barnens kunskap om och intresse för djur och natur. I höstas jobbade vi kring temat Myror och Myrstacken. Vi har varit uppmärksamma på fåglar som vi såg i närområdet, lyssnat på deras läten via appen "Kvitter" och läst om fåglar i våra faktaböcker. I vintras undersökte vi djurens spår i snön och jobbade med "Viltappen", barnen har ritat och skapat kring djuren och deras spår. Barnen forskade även kring vilka djur som sover och vakna på vintern.

Under våren besökte vi vattendrag, fiskade och håvade i Mörtsjön där barnen blev nyfikna på den biologiska mångfalden kring vattnet.

Vi har besökt skogsplatser som ligger längre bort, till exempel Ängen där vi hittade olika sorters blommor som barnen forskade vidare kring. Vi har läst om olika sorts mossor som finns i skogen i Veda och Barkes bok och letade efter den i skogen. Under året jobbade vi kring Sagan om Mikron – barnen visade stor nyfikenhet på de mikroorganismer som finns i skogen och i vår kompost.

Inom område teknik jobbade vi under året med att bygga, skapa, konstruera olika bostäder – för småkryp, djur, insekter eller för oss själva – barnen byggde olika sorts kojor i skogen, övade på att sätta upp vindskydd på gården.

Vi letade vi tekniska apparater i vår närmiljö och gick Teknikpromenad där barnen letade teknik i närområdet. Tillsammans tog vi reda på hur man gör böcker och vad gör man på tryckeriet och hur man går tillväga egentligen när man gör en film. Vi övade på att såga, tälja med potatisskalare och hamra. Barnen har fått prova på att ta bilder med Ipaden och dokumentera eget lärande i projektet Dagens fotograf.

Under vårterminen har vi odlat tomater, potatis och morötter. Barnen reflekterat över vad växterna behöver och har varit med och vattnat dem. Det ska bli spännande att se vad som händer i odlingslandet till hösten.

Fantasi/kreativitet

Vi har jobbat med detta mål via dramatisering av sagorna samt genom att ge barnen tid för kreativt skapande där barnen fått fritt välja material och egna teman. I leken hade vi hela tiden tanken att ge utrymme och tid för barnen att leka och skapa goda förutsättningar för det. Vi arbetade mycket med att låta barnen berätta egna sagor utifrån bilder eller specifikt material och använt språktärningar.

Vi har haft en tillåtande skaparmiljö där vi låtit barnen skapa fritt utan att styra för mycket, för att låta deras kreativitet flöda fritt. Målarfärger, kolkritor, tyg, papper på golvet, knyta, limma -allt material lättillgängligt för att skapa stora och små konstverk. Vi låter barnens konstverk stå kvar för att barnen ska fortsätta.

Berättelsen skriven av Natascha och Johanna – Utforskarnas pedagoger

Äventyrarna

Socialt samspel

Äventyrarna har under läsåret arbetat med dilemmasagor och diskuterat olika problem som kan uppstå i en barngrupp - Hur kan vi hjälpas åt att forma lekar och finns det olika sätt att lösa konflikter på i gruppen. Barnen har även fått prata om känslor och vilka känslor som de känner i olika situationer.

Motorisk förmåga

Efter barnens önskemål har Äventyrarna gjort många utflykter till nya ställen i skogen och de har utforskat ny terräng som kullar och berg. De har klättrat i träd och utforskat nya stigar i skogen.

Barnen har under läsåret visat intresse för orientering och vi har under skogsutflykterna letat kontroller, tittat på kartor och hur olika symbolerna ser ut. Finmotoriken övade vi genom att tälja, hamra och spika, samt testa att väva.

Fantasi och kreativitet

I utbildningsplanen skrev vi att Äventyrarna skulle arbeta med dramalekar och teater. Barnen har väldigt god fantasi och i gruppen har vi istället arbetat med att bygga upp lekmiljöer tillsammans och skapa och gå in i olika roller. De har fått utmana sig i att delta i olika lekmiljöer och att anta olika roller.

Barnen har under läsåret skapat mycket och arbetat med teknikerna klippa, klistra och tälja. De mesta av de material som vi har använt har varit antingen skogsmaterial eller återbruk av olika förpackningar.

Hitta Vilse

Under vårterminen har Äventyrarna arbetat med Hitta Vilses material om hur man gör om man kommer bort från sitt sällskap i skogen. Barnen har lärt sig om de tre gyllene reglerna och i vilken ordning man agerar i skogen. 1. Stopp stanna 2. Syns och hörs 3. Håll värmen. Tillsammans i gruppen har vi testat på de olika sakerna man ska göra, läst sagan om Hitta Vilse och gjort häftena. Barnen gick även som avslutning Hitta Vilse spåret i Rönningeby och hade en heldag i området.

Matematik

Inom matematiken har äventyrarna haft fokus på längd, tid, vikt och mönster. Att lägga fokuset på det här inom matematiken har varit ett roligt sätt att involvera barnen samt väckt många spännande tankar. "Hur många kottar väger ett mjölkpaket" "Hur många meter är ett träd" "Min mamma har gått till stan är det mer än 1000 meter" etc . Att jobba mot det här målet i läroplanen har också givit gruppen möjligheten att vara kreativa inom matten. Vi har gjort egna linjaler, balansvågar och egna klockor. Under samlingarna har vi haft olika aktiviteter med hjälp av klockan och olika sorters timglas för att förbättra förståelse för tid och struktur. Vi har i skogen haft aktiviteter där barnen har fått hitta olika mönster, likheter, skillnader och symmetri.

Naturkunskap/Teknik

Inom naturkunskapen har Äventyrarna haft fokus på att lära sig mer om djuren och naturen i Skarpäng. Vi har studerat myrstackar, tittat närmare på insekter både i vatten och på land och kategoriserat de med hjälp av en stencil. Vi har med hjälp av HSR material haft samlingar som där vi diskuterat och lärt oss om människors påverkan på miljön.

Äventyrarna har haft temaveckor med fokus på verktyg både digitala och analoga. Vi har använt det digitala verktyget ipaden för att lära oss mer om analoga verktyg på vilan. Äventyrarna fått besöka Tekniska museets hemsida där vi tittat på avsnitt ur serien "Gissa saken" i varje avsnitt beskriver museets personal ett föremål med tre

alternativa användningsområde och barnen själva får gissa och komma med egna förslag på hur man kan använda föremålet.

Under Förskolans dag har vi haft olika teknikstationer där vi skannat QR koder med tillhörande uppgifter och sånger. Vi har under terminen lekt programmeringsleken. Under läsåret har haft temaveckor kring vardagstekniken olika verktyg och även digitalisering. Under året har Äventyrarna gjort experiment kopplat till Nobeltema och har bl.a. bildat gas med ättika.

Språk och kommunikation

Intresset för bokstäver har varit stort och Äventyrarna har utmanats genom lättare korsord, skriva sitt eget namn och läsa lättare texter.

I utbildningsplanen för VT-21 skrev vi att vi ville arbeta med bokstäver genom att använda QR-koder men efter att ha lyssnat på barnen har vi kommit fram till att bästa sättet att börja utforska alfabetet i vår grupp var med penna och papper.

Sagor och berättelser har genomsyrat verksamheten eftersom intresset hos barnen har varit stort. Barnen har berättat spontant gärna egna sagor för sina kompisar vid mellanmålet, när vi ritat och i stort sett vid alla lugna stunder. I sagoberättandet utmanades barnen att tala inför grupp, hålla en röd tråd, fantasin fick flöda fritt.

Självständighet och Identitet

Att ha självständiga barn som är säkra på sig själva och sin förmåga att kunna klara saker själva var viktigt för oss i äventyrargruppen. Äventyrarna har själva ansvarat för sin utrustning vid skogsutflykter. Barnen har även visat ett stort ansvar i vintras med att ta hand om sin utrustning under skridsko- och skidaktiviteter, de har torkat av och lagt tillbaka utrustningen på rätt ställe.

Barnen har haft stort inflytande i hur vi planerat den dagliga verksamheten och vad vi ska göra för aktiviteter. I gruppen har vi arbetat med demokratiskt förhållningssätt och innan barngruppen gjort beslut har vi antingen diskuterat olika viljor/tankar eller röstat för att alla ska känna sig delaktiga i verksamheten.

Berättelsen skriven av Olivia och Axel – Äventyrarnas pedagoger.